

احیای وزارت اقتصاد



احسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی بخشی از وظایف و اختیارات این وزارت‌خانه را با رعایت قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوط به واحدهای

استانی تفویض کرد. این تصمیم راه را برای احیای وزارت اقتصاد و بازگشت آن به حوزه سیاستگذاری و ریل‌گذاری اقتصاد و همچنین تمرکززدایی از مسئولیت‌ها هموار می‌سازد. متأسفانه وزارت اقتصاد در سال‌های اخیر بیشتر به وزارت دارایی و مأمور وصول مالیات عوارض تغییر ماهیت داده و عملاً جایگاه این وزارت‌خانه از هدایت و سیاستگذاری و راهبری اقتصاد تنزل پیدا کرده، ولی حالا فرصت خوبی برای تغییر ریل است. حمایت از چنین تصمیمی می‌تواند بر بسیاری از بخش‌نگری‌ها و تمرکز مسئولیت‌ها در مرکز پایان دهد و ذهن وزیر اقتصاد را از امور غیرضروری آزاد سازد تا او بتواند اتاق‌های فکر را برای سیاستگذاری تقویت و ریشه مشکلات را شناسایی و راهبردها و راهکارهای برون‌رفت از وضع فعلی را معرفی کند. با این تصمیم این امکان برای خاندوزی فراهم خواهد شد تا در مقام ناظر و سیاستگذار، رفتار مدیران را رصد و انحراف‌ها را اصلاح کند.

کدام نرخ تورم؟

■ **خبر:** مصطفی قمری وفا، مدیر روابط عمومی بانک مرکزی می‌گوید: نرخ تورم ۱۲ ماهه در پایان شهریور سال گذشته ۰٫۶ درصد و در پایان اسفندماه پار سال ۴۶ درصد بوده است.

■ **نقد:** این گفته نشان می‌دهد نرخ تورم محاسبه‌شده در بانک مرکزی بالاتر از نرخ است که مرکز آمار محاسبه و منتشر می‌کند. واضح است که استمرار سیاست کتمان آمارهای مهم به ارت رسیده از دولت قبل، می‌تواند به مثابه یک تله برای دولت فعلی عمل کند و انتقادها از دولت سیزدهم را بالاتر ببرد. بهتر است که آمارهای کلیدی بانک مرکزی که چندسسال پیش به دستور دولت سابق متوقف شده، دوباره منتشر شود تا بتوان تصویری بهتر از آنچه در اقتصاد می‌گذرد ارائه کرد. راه مبارزه با گرانی در مهار تورم است و بدون اعلام آمار واقعی، امکان تصمیم‌گیری درست وجود ندارد. انتظار می‌رود رئیس کل بانک مرکزی اطلاع را بشکند و اجازه انتشار آمارها را از رئیس‌جمهور بگیرد.

اقتصاد

پیش‌بینی بانک جهانی از رشد اقتصاد کشور

بانک جهانی پیش‌بینی خود از رشد اقتصادی ایران را در سال جاری میلادی ۱/۳ درصد تعدیل و برآورد کرد اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۲ ۳/۷ درصد بزرگ‌تر خواهد شد



کلان

بانک جهانی در تازه‌ترین گزارش خود نرخ رشد اقتصادی ایران در سال جاری میلادی را ۲٫۴ درصد برآورد کرده بود، در تازه‌ترین گزارش خود که مربوط به منطقه منا یعنی خاورمیانه و شمال آفریقااست، رشد اقتصادی ایران را با توجه به تحولات داخلی و خارجی، ۱٫۳ درصد بالا برده و پیش‌بینی کرده اقتصاد ایران امسال ۳٫۷ درصد بزرگ شود. این برای دومین بار در ماه‌های گذشته است که بانک جهانی پیش‌بینی‌های خود از رشد اقتصادی ایران را افزایش می‌دهد. در مهرماه پار سال نیز این مؤسسه بین‌المللی رشد اقتصادی ایران را ۲٫۲ درصد پیش‌بینی کرده بود. بانک جهانی همچنین رشد اقتصادی ایران در سال گذشته میلادی را ۴٫۱ درصد و سال ۲۰۲۰ را ۳٫۴ درصد برآورد کرده است. با این حال بانک جهانی انتظار ندارد این رشد در سال ۲۰۲۲ هم تکرار شود. طبق تخمین این نهاد جهانی، میزان رشد اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۳ میلادی ۲٫۷ درصد خواهد بود. یعنی مطلقاً کمتر از رشد اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۳ یک درصد کمتر از سال جاری میلادی خواهد بود.

پیش‌بینی‌های بانک جهانی در شرایطی منتشر می‌شود که مقامات اقتصادی دولت در تلاشند تا رشد اقتصادی ایران را در سال ۱۴۰۱ خورشیدی به ۸ درصد برسانند، چنان‌که مسئولان سازمان برنامه و بودجه در زمان ارائه لایحه بودجه ۱۴۰۱ به مجلس اعلام کردند، بودجه متناسب با رشد اقتصادی ۸ درصدی تنظیم شده است.

حرکت خلاف جهت ایران

اقتصاد ایران در شرایطی در حال رشد است که بخش عمده برآوردهای بانک جهانی حاکی از آن است که با تداوم جنگ در اوکراین، بسیاری از کشورهای جهان با کاهش رشد اقتصادی مواجه خواهند شد. بانک جهانی برآورد کرده که رشد اقتصاد جهان در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ با کاهش شدیدی مواجه شود و از ۵٫۵ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۴٫۱ درصد در سال جاری میلادی و ۳٫۲ درصد در سال ۲۰۲۳

برسد. با این حال آنطور که بانک جهانی گزارش کرده است، اقتصاد ایران در سال جاری برخلاف سایر کشورهای بیش از پیش‌بینی‌های قبلی رشد خواهد کرد که احتمالاً این رشد به افزایش قیمت نفت بازمی‌گردد که می‌تواند مستقیماً درآمدهای ایران را افزایش داده و به رشد بیشتری در اقتصاد ایران منجر شود.

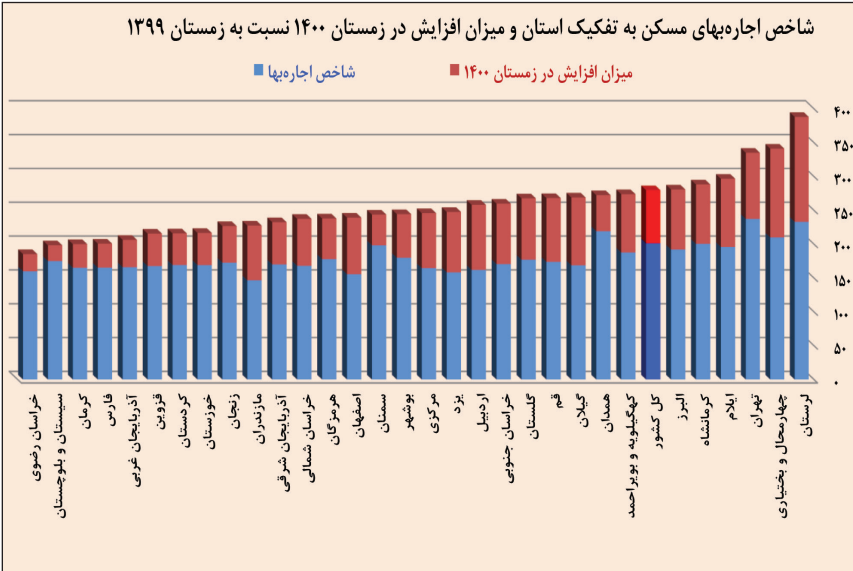
با وجود این، چالش‌های تغییرات اقلیمی از جمله گرمای بالا و بارندگی کم به رشد اقتصادی، به‌ویژه در بخش‌های کشاورزی و صنعت مبتنی بر نیروی کار صدمه زده است. در واقع کمبود آب و انرژی به دلیل رشد بخش‌های کشاورزی و صنعت منجر شده و فقط یک‌سوم از مشاغل از دست رفته در دوره همه‌گیری کرونا تاکنون احیا شده است. همچنین روند رشد قیمت‌های مواد غذایی و فشارهای کاهش درآمد نفتی تحت تأثیر تحریم‌ها در چند سال گذشته به کسری بودجه منجر شده و فشارهای تورمی ناشی از کسری بودجه را افزایش داده است. طبق پیش‌بینی بانک جهانی نرخ تورم ایران در

آفریقا ممکن است به‌دلیل افزایش قیمت مواد غذایی تحت تأثیر جنگ در اوکراین با خطر افزایش تورم و ناامنی غذایی مواجه شوند. زیرا کشورهای منطقه منا عمدتاً صادرکنندگان خالص سوخت و واردکننده خالص مواد غذایی هستند. به‌عنوان مثال واردات خالص مواد غذایی در مصر به اندازه ۳ درصد تولید ناخالص داخلی است و همین شاخص برای یمن

تهدید می‌کند که اصلی‌ترین آنها صرف‌نظر از تغییرات اقلیمی بروز سوسوهای جدید کرونا و همچنین تشدید تنش‌ها در اوکراین است. با وجود این، با توجه به اینکه ایران از جمله کشورهای پیشرو در زمینه واکسیناسیون در منطقه است که تاکنون ۶۰ درصد جمعیتش، طبق برآورد بانک جهانی، واکسینه شده‌اند، بیشترین ریسک اقتصاد ایران به تداوم جنگ در اوکراین مربوط است که می‌تواند به روند رشد قیمت‌های مواد غذایی و فشارهای تورمی ناشی از کسری بودجه را افزایش دهد. گزارش بانک جهانی تأکید می‌کند که بسیاری از اقتصادهای منطقه منا یعنی خاورمیانه و شمال

همشهری بررسی می‌کند

نقشه تغییرات اجاره مسکن در استان‌ها



استان سیستان و بلوچستان، به‌طور متوسط ۱۶٫۳ واحد درصد کمتر از میانگین کل کشور در بخش اجاره‌بهای مسکن هزینه کرده‌اند.

رکوردداران هزینه اجاره

مسکن با سهم ۱۳۳۳ تا ۵ درصدی در سبب هزینه خانوارهای شهری، یکی از مهم‌ترین عواملی است که تغییرات آن می‌تواند کیفیت زندگی و سطح معیشت خانوارها را دست‌خوش تغییر کند. براساس گزارش مرکز آمار ایران، شاخص هزینه اجاره‌بهای مسکن شهری در کل کشور از ابتدای سال ۱۳۹۵ (سال پایه = ۱۰۰) تا انتهای سال ۱۴۰۰ تقریباً ۱۸۰ درصد رشد کرده و روی رقم ۲۷۹٫۷ واحد ایستاده است. البته این رقم، میانگین تغییرات قیمت اجاره در کل مناطق شهری کشور را نشان می‌دهد و شرایط در استان به‌مراتب وخیم‌تر از میانگین کشور بوده است.

واکوی داده‌های مرکز آمار حاکی از این است که هزینه اجاره در استان لرستان در این بازه زمانی ۵ساله ۲۸۸ درصد رشد کرده و رکورد بالاترین تورم بازار اجاره کشور در این بازه زمانی را از آن خود کرده است. این در حالی است که در همین دوره زمانی ۵ساله، کل تورم شاخص اجاره در استان خراسان رضوی فقط ۸۵ درصد بوده و رکورد کمترین گرانی اجاره به این استان تعلق گرفته است. براساس اطلاعات مرکز آمار ایران، در ۵سال منتهی به زمستان ۱۴۰۰، تورم جمعیتی بازار اجاره مسکن در استان‌های لرستان، چهارمحال و بختیاری، تهران، ایلام، کرمانشاه و البرز بالاتر از میانگین کشور بوده و ۲۵ استان دیگر تورم کمتری را تجربه کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که استان‌های خراسان رضوی، سیستان و بلوچستان، کرمان و فارس، شاهد تورم ۸۵ تا ۱۰۰ درصدی بازار اجاره از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا زمستان ۱۴۰۰ بوده‌اند.

در ۵سال گذشته، مستأجران لرستان تورم

۲۸۸ درصدی را تجربه کرده‌اند که بالاترین

رقم در کل کشور محسوب می‌شود و در

مقابل تورم تجربه شده مستأجران خراسان

رضوی از ۸۵ درصد فراتر نرفته است

شاخص اجاره‌بهای مسکونی در مناطق شهری

کشور از ابتدای سال ۹۵ (سال پایه) تاکنون ۱۸۰ درصد رشد کرده و به رقم ۲۷۹٫۷ واحد رسیده؛ این روایت مرکز آمار ایران از تحولات قیمت یکی از شلوغ‌ترین بازارهای کشور است که به‌طور میانگین ۲۳ درصد کل جمعیت ایران و در کل‌الشهره‌بیش از ۵۰ درصد جمعیت را در برمی‌گیرد.

به گزارش همشهری، بررسی آمارهای رسمی نشان می‌دهد میانگین قیمت مسکن مناطق شهری در اسفند ۴۰۰ تقریباً ۷۸۰ درصد بالاتر از فروردین ۱۳۹۵ بوده و بر این اساس روایت مرکز آمار ایران از رشد ۱۸۰ درصدی شاخص اجاره‌بها در این بازه زمانی چالش‌برانگیز به‌نظر می‌رسد؛ اما فراموش از میزان رشد اجاره‌بهای مسکن، نقشه جغرافیایی افزایش این شاخص نیز تأمل‌برانگیز است.

طبق اطلاعات مرکز آمار ایران، در این بازه زمانی ۵ساله، مستأجران مناطق شهری استان لرستان تورم ۲۸۸ درصدی را تجربه کرده‌اند که بالاترین رقم محسوب می‌شود در حالی که تورم تجربه شده مستأجران شهرنشین مناطق استان خراسان رضوی از ۸۵ درصد فراتر نرفته است.

تورم داغ اجاره در زمستان ۱۴۰۰

آمارهای مربوط به بازار مسکن و اجاره در ایران به‌واسطه نبود اطلاعات شفاف و جامع و همچنین استفاده از روش‌های آماری نمونه‌گیری، گاهی با واقعیت‌های ملموس بازار اختلاف دارد. اما مرکز آمار ایران در گزارش‌های بازار اجاره، اطلاعاتی نیز از قراردادهای اجاره تمدید شده ارائه می‌دهد که به‌واسطه ثبت در سامانه املاک و مستغلات، با واقعیت مناسبت بیشتری دارد. طبق اعلام این مرکز در زمستان سال گذشته، هرچند شاخص اجاره‌بهای مسکن شهری در کل کشور فقط ۲۸٫۱ درصد نسبت به زمستان سال قبل افزایش داشته، اما متوسط تغییرات اجاره‌بهای مسکن خانوارهایی که تمدید قرارداد داشته‌اند، ۵۰٫۹ درصد رسیده است.

به‌عبارت دیگر، تورم اجاره‌بهای مسکن شهری در بخش رسمی و ثبت‌شده این بازار ۲۲٫۸ واحد درصد از میانگین تورم بازار بالاتر بوده است. نکته تأمل‌برانگیز تر اینکه بررسی تورم نقطه‌به‌نقطه قراردادها اجاره تمدیدی از پاییز ۹۷ تا زمستان ۴۰۰ نشان می‌دهد در این بازه زمانی، بالاترین رقم تورم نقطه‌به‌نقطه به زمستان ۱۴۰۰ اختصاص داشته و خانوارهایی که در این فصل قرارداد اجاره خود را تمدید کرده‌اند به‌طور میانگین مجبور شده‌اند برای حفظ مسکن استیجاری خود، ۵۰٫۹ درصد هزینه بیشتری نسبت به زمستان ۱۳۹۹ بپردازند. براساس گزارش مرکز آمار ایران، شاخص تورم قراردادهای اجاره تمدیدی از پاییز ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۴۰۰ امسال ۲۴۳ درصد رشد کرده و عملاً هزینه این دسته از مستأجران بیش از ۴٫۴ برابر شده است.

تورم استانی بازار اجاره

بررسی تغییرات فصلی بازار اجاره به تفکیک استان نشان می‌دهد: در زمستان سال گذشته و در حالی که میانگین تورم

کارخانه کیان تایر تعطیل شد

سقوط یک قهرمان

کارخانه لاستیک‌سازی کیان تایر که متخصص تولید تایرهای معدنی و دامپتراک کشور و برنده یازدهمین جایزه بین‌المللی کیفیت اروپا در سال ۱۳۷۶ بود، در ۲۱ فروردین ماه ۱۴۰۱ در ۶۳سالگی تعطیل شد.

به‌گزارش همشهری، ورکشکستگی و بحرانی شدن وضعیت کارخانه‌ها در ۵دهه اخیر اقتصاد ایران به اتفاق معمول و تکراری تبدیل شده است؛ مسائلی که چند سال پیش دامنگیر شرکت‌هایی نظیر هفت‌تپه، هیپکو، آذرب، روغن نباتی جهان، صنایع نساجی و... شد و آنها را به بحران کشاند، حالا کارخانه لاستیک‌سازی کیان تایر را به پایان خط رسانده و آن را به فهرست کارخانه‌های ورکشسته و تعطیل اضافه کرده است.

ظهور و سقوط کیان تایر

اولین کارخانه تایرسازی ایران در سال ۱۳۳۷ با سرمایه‌گذاری مشترک ایران و شرکت بی‌اف‌گودریچ آمریکا با ظرفیت اسمی ۱۴ هزار تن در سال به‌عنوان نخستین کارخانه تایرسازی خاورمیانه تأسیس شد. این شرکت در سال ۱۳۵۴ با واگذاری سهام به‌صورت خصوصی درآمد و از همان سال تولید تایرهای رادیال نخی را آغاز کرد. در دی‌ماه ۱۳۵۵ نام کارخانه از بی‌اف‌گودریچ به کیان تایر تغییر پیدا کرد. در سال ۱۳۵۸ پس از پیروزی انقلاب، تحت پوشش سازمان صنایع ملی ایران درآمد و با مدیران و کارشناسان ایرانی به فعالیت خود ادامه داد. این شرکت که به‌عنوان پیشگوسوت کارخانه‌های تایرسازی در ایران شناخته می‌شود، در سال ۱۳۷۱، ساخت دستگاه‌های تایرسازی را آغاز کرد و در سال ۱۳۷۴ ظرفیت اسمی خطوط تولید آن با احتساب محصولات روکش به حدود ۳۰ هزار تن در سال رسید. سپس شکوفایی کارخانه کیان تایر ادامه داشت و در سال ۱۳۷۶ موفق به دریافت یازدهمین جایزه بین‌المللی کیفیت اروپا شد، اما در سال ۱۳۸۳ با واگذاری این شرکت از دولت به بخش خصوصی، امکان تمدید اعتبار گواهینامه میسر نشد.



در نهایت در سال ۸۷ از سوی وزارت صنایع وقت مسئولیت اداره کارخانه از کارفرمای جدید سلب و به هیأت حمایت از صنایع واگذار و در ادامه کارخانه به‌دلیل بروز برخی مشکلات به‌مدت ۱۰ ماه تعطیل شد تا اینکه مدیرعامل وقت کیان تایر در خرداد ۱۳۸۸ اعلام کرد: این کارخانه که به‌دلیل مشکلات اقتصادی تعطیل شده بود، مجدد راه‌اندازی شده است، اما پس‌ازاین راه‌اندازی هم مشکلات ادامه پیدا کرد و در نهایت در آذرماه ۹۹ بود که حکم ورکشکستگی کارخانه صادر شد و کارخانه زیر نظر هیأت ورکشکستگی قوه قضاییه قرار گرفت. اما این اقدام هم نتوانست مشکلات مالی آن را برطرف کند و عاقبت در ۲۱ فروردین ماه به‌دلیل تأمین نقدینگی و مواد اولیه تصمیم به تعطیلی این واحد تولیدی گرفته شد.

چرا کیان تایر ورکشکست شد؟

کارخانه لاستیک‌سازی کیان تایر که به‌نوعی بزرگ‌ترین تولیدکننده تایرهای معدنی و دامپتراک کشور محسوب می‌شد و تایرهای خودروهای نظامی و با اندازه‌های بزرگ و خاص را نیز تولید می‌کرد، به‌دلیل بلاتکلیفی مالکیت کارخانه و مشکلات مالی و مواد اولیه، از چند روز پیش تعطیل شد و عملاً کارگران آن بیکار شدند. این کارخانه در منطقه چهار دانگه استان تهران واقع شده و در دهه ۸۰ به بخش خصوصی واگذار شد. برخی مدعی هستند که خریدار به طمع اراضی ارزشمند این مجموعه، آن را در اختیار گرفته، اما در نهایت به‌دلیل بازپرداخت نشدن بدهی تسهیلات بانکی مالک جدید کارخانه به بانک‌های سبه چند سال پیش با مدیریت دولتی اداره می‌شد. روزآمد نشدن تکنولوژی در صنایع ایران و کاهش قدرت رقابت‌پذیری آنها، دولتی بودن اقتصاد و فشار قیمت‌گذاری دستوری به صنایع، ناتوانی محصولات داخلی در مقایسه با کالاهای وارداتی و هزینه بالای تأمین سرمایه در گردش ربالی برای سرمایه‌گذاران اقتصاد ایران و... همگی از عواملی است که بسیاری از صنایع بزرگ و تاریخ‌ساز کشور را با مشکل مواجه کرده و در ادامه، بخشی از صنایع موجود را نیز به‌همست شرایط بحرانی سوق می‌دهد.

کارگران بلاتکلیف

کارگران کارخانه کیان تایر هم‌مانند کارگران سایر کارخانه‌های واگذار شده مشکل‌دار، در جریان واگذاری شرکت به بخش خصوصی، به مالک جدید واگذار شدند و حالا بعد از تعطیلی شرکت بلاتکلیف هستند. مسئول کانون شوراها ی جنوب غرب استان تهران می‌گوید: کارخانه کیان تایر ۹۴۰ کارگر دارد که سررسید قرارداد ۷۰۰ نفر از آنها به اتمام رسیده و کارخانه فعلاً تصمیم به تمدید قرارداد آنها ندارد. علیرضا فتاحی در گفت‌وگو با تسنیم ضمن تشریح مشکلات بخش کارگری از رئیس قوه‌قضاییه درخواست کرد تا رسیدگی به مشکلات کیان تایر را مورد توجه ویژه قرار دهد. فتاحی با اشاره به اینکه در شرایط فعلی سرنوشته کیان تایر نیز مانند شرکت هیپکو اراک با هفت‌تپه شده است، افزود: خصوصی‌سازی‌های غیرمنطقی این واحد تولیدی را به سرنوشته بدی گرفتار کرده است.

